

Радвам се, че попаднах сред вас –интервю с посланик Бисерка Бенишева

Булфест и Право

Българи от цял свят се събраха в Брюксел

Гости от побратимения Свети Влас

Балканистика и българистика

Различна тишина

Вестник на
българите в Унгария

A magyarországi
bolgárok kétnyelvű
havi lapja
www.bolgarok.hu

Радвам се, че попаднах сред вас

Интервю с Бисерка Бенишева, извънреден и пълномощен посланик на Република България в Унгарската република

Бисерка Бенишева дипломат от кариерата. Тя е работила дълги години за развитието на отношенията на България с ЕС, за преодоляване на недоверието към страната. Подготвя и участва във всички по-важни Съвети на ЕС. На 30 май т.г. тя връчи акредитивните си писма на президента Адер като извънреден и пълномощен посланик на Република България в Унгарската република. От пристигането си посланик Бенишева поддържа тесни контакти с българската общност – както по делови въпроси, така и в празнични случаи тя е редом със своите сънародници в Унгария.

Госпожо посланик, как бихте характеризирали българо-унгарските отношения днес?

Отношенията между България и Унгария имат традиция, това са отношения между две приятелски държави, партньори в Европейския съюз и в НАТО. Между двете страни не стоят отворени въпроси от политически характер. Възниква въпросът: какво още можем да направим? Основното е да поддържа-

ме един траен фокус около диалога между двете държави. В момента подготвяме визита на българския президент в Унгария в началото на следващата година, датите са вече уточнени. Това е още една възможност да фокусираме интереса на общественото мнение върху двете страни, които са приятелски, желаят да си сътрудничат и се подпомагат в рамките на ЕС и развиват своите културни отношения във всички направления. Поддържат унгарския език в България, българския език в Унгария. Всичко постигнато ни дава възможност да вървим напред.

В момента в София се подготвя Панаира на книгата, на който Унгария е страна на фокус.

Ние сме много доволни от факта, че Панаирът ще бъде уважен от заместник министър-председателят на Унгария Наврачич, който ще бъде в София на 4 декември. Това повдига профила на Унгария в България. Посолството в Будапеща пък работи за издигане на профила на България в Унгария.

В двустранните отношения между България и Унгария виждате ли мястото на местната българска общност?

На последната среща на нашите президенти, която се състоя в Ню Йорк, президентът Плевнелиев от-

прави специална благодарност към президента Адер за това, което унгарската държава прави за българската общност в Унгария. Признаваме голямото уважение към българите и подкрепата, която унгарската държава дава на българската общност. Несъмнено инициативите, които има общността, както чрез републиканското самоуправление и местните самоуправления, така и чрез Дружеството на българите в Унгария, първо, заслужават уважение и, второ, заслужават една по-голяма подкрепа, признание и отзвук, за да

може това, което прави българската общност в Унгария да служи като един вид модел за съхраняване на българите – на традицията, на езика ни, на нашата идентичност – и на други места по света.

Напоследък се забелязва едно по-активно отношение от страна на България към българските общности по света. Имам предвид програмата „Роден език и култура зад граница“, както и нормативното финансиране на част от училищата в чужбина от тази година. А защо да не споменем и срещата в Брюксел, която току що отишумя? Може ли да се каже, че България има една трайно изградена визия за отношението си към българските общности по света?

Основното предизвикателство на съвременния свят, в който се реализира свободата на движение, на

която се радват вече и българите, очертава нови изисквания към политиката на България към общностите ни зад граница. Това е съхраняването на националната идентичност. Защо? Защото в този многообразен свят малките общности по-трудно се справят. Все по-голямо значение придобиват конвенциите на ЮНЕСКО за съхраняване на нематериалното културно наследство, инициативите в тази насока не са случайни – не само България изпитва необходимост да дефинира начина, по който да подкрепя българските общности зад граница в техните усилия да запазят език, традиция, култура. Това е предизвикателство към всички страни и особено към малки страни като нас.

Съхраняването на културната идентичност, първо, изисква действия от страна на държавата, включително нормативни, програми и т.н., от друга страна, изисква жертвоготовност от страна на българските общности: за сметка на личното си време, на ежедневните си ангажименти, да отделят внимание за децата си, за изучаването на езика, да отделят свободните си вечери за български традиционни празници, да отделят време за българските танци – т.е. това е едно жертвоприношение на

собственото лично пространство в името на българската идентичност. *Откакто сте тук редовно посещавате различни прояви на българската общност и в Будапеща, и в провинцията. Предполагам, че така по-отблизо виждате какво се случва с българите в Унгария. Какви са впечатленията ви?*

Аз много се радвам на поканите, които получавам. Изпитвам високо уважение към онова, което правят българите в Унгария – ще организират тържество, ще отбележат годишнина. Смятам, че тук българският дух е съхранен по един много

Örülök, hogy Önök között lehetek Interjú Bisszera Benishevával, a Bolgár Köztársaság budapesti rendkívüli és meghatalmazott nagykövetével

Bisszera Benisheva karrierdiplomata. Hosszú évekig dolgozott Bulgária és az EU közötti kapcsolatok fejlesztésén. Idén május 30-án adta át nagyköveti megbízólevelét Áder János köztársasági elnöknek. Benisheva nagykövet asszony megérkezése óta szoros kapcsolatokat ápol a magyarországi bolgár közösséggel – nemcsak hivatalos kérdésekben áll a rendelkezésükre, hanem részt vesz a itteni honfitársai rendezvényein is. I

Nagykövet Asszony, hogy jellemezné a bolgár-magyar kapcsolatokat ma?

A Bulgária és Magyarország közötti kapcsolatoknak hagyományai vannak, két baráti országról van szó, amelyek part-

nerek az EU-ban és a NATO-ban. A két ország között nincsenek politikai jellegű nyitott kérdések. A legfontosabb az, hogy fenntartsuk a két ország közötti párbeszédet. Jelen pillanatban a bolgár államfő jövő év elejei magyarországi látogatását készítjük elő. Ez újabb lehetőséget kínál arra, hogy a közvélemény érdeklődését a két egymással baráti kapcsolatban álló ország felé fordítsuk, amelyek együttműködésre törekzenek, segíteni kívánják egymást az EU-n belül, és kulturális kapcsolataikat minden irányban fejlesztik.

Jelen pillanatban Szófiában éppen a Könyvvásárra készülnek, amelynek díszvendége Magyarország lesz.

Nagyon örülünk annak, hogy a Könyvvásárt megtisztelti Navracics Tibor

miniszterelnök-helyettes úr, aki december 4-én lesz Szófiában. Ez emeli Magyarország imázsát Bulgáriában. A budapesti Bolgár Nagykövetség pedig azon dolgozik, hogy emelje Bulgária imázsát Magyarországon.

A bolgár-magyar kétoldalú kapcsolatokban hol látja a helyi bolgár közösség helyét?

Államfőink legutóbbi New York-i találkozásán Plevneliev elnök úr külön megköszönte Áder elnök úrnak mindazt, amit a magyar állam tesz a bolgár közösségért. A közösség kezdeményezései tiszteletet érdemelnek és példaként szolgálhatnak a bolgár hagyományok, szokások és a nyelv megőrzésére a világ más tájain is.

Az utóbbi időben Bulgária aktívabb

kapcsolatokat ápol a határon túli bolgár közösségekkel. Az „Anyanyelv a határokon túli elnevezésű programra, valamint az idén indult normatív iskolai finanszírozásra gondolok. És említjük meg a közelmúltban lezajlott brüsszeli találkozót.

Mondhatjuk-e, hogy Bulgáriának tartós elképzelése van arról, milyen kapcsolatokat ápoljon a határon túli bolgár közösségekkel?

A modern világ, amelyben megvalósul a szabad mozgás lehetősége, alapvető kihívása új követelményeket támaszt Bulgáriával szemben a határon túli bolgár közösségek iránti politikájával kapcsolatban. És ez a nemzeti öntudat megőrzése. Miért? Mert ebben a sokszínű világban nehezebben bol-

dogulnak a kisebb közösségek. Egyre nagyobb jelentőséget kapnak az UNESCO-nak az immateriális kulturális örökség megőrzésére irányuló egyezményei, az ilyen irányú kezdeményezések nem véletlenszerűek – nem csak Bulgáriának van szüksége arra, hogy definiálja azt a módot, ahogy a határon túli közösségeit segítse a nyelv, a hagyományok és a kultúra megőrzésében. A kulturális identitás megőrzése az állam részére is feladatokat ró, beleértve a normatív programokat stb., másrészt áldozatvállalást kíván a bolgár közösségektől is a szabadidejük, napi elfoglaltságuk terhére, hogy gyermekeiket bolgár nyelvre taníttassák, szabad estéiket a bolgár hagyományos ünnepekre áldozzák, időt szakítsanak

a bolgár táncokra stb. a bolgár identitás nevében.

Amióta Ön itt van, rendszeresen látogatja a budapesti és a vidéki bolgár rendezvényeket. Feltételezem, hogy így közelebbről látja a magyarországi bolgárok mindennapjait.

Mik a benyomásai?

Nagyon örülök minden meghívásnak, amit kapok. Nagyon tisztelem mindazt, amit a magyarországi bolgárok véghezvisznek – hol ünnepséget szerveznek, hol évfordulót ünnepelnek. Úgy vélem, hogy a bolgár lelkületet itt egy nagyon sajátos módon érzékel meg. Itt a bolgár közösség már régóta letelepedett, és a Bulgáriával való kapcsolat megőrzésére összpontosítja az erejét. Az egykori áttelepülők le-

Булфест, Право

специфичен начин. Може би защото другите проблеми, които вълнуват българите по света – достъп до пазара, достъп до социалната система, до здравеопазването – са останали назад във времето, тук българската общност се е установила, утвърдила, и е концентрирала сили върху запазването на връзката с България. Вече повече от сто години наследниците на някогашните преселници пазят в себе си това уважение към България и желаят да го продължат. Радвам се, че попаднах в тази среда, радвам се, че мандата ми в Унгария съвпада със сезона на годишнини и тържества, което ми даде възможност да присъствам на концертите за годишнината на оркестър Право, на ансамбъл Мартеница, годишнините на самоуправления и аз действително се отзовавам на всички тези покани. Тези срещи ми дават възможност да усетя какво точно вълнува българската общност, къде има нужда от решаване на проблеми и как бихме могли да помогнем. Наближават светлите коледни празници, желая на всички български семейства много радост с децата, близките и приятелите, много здраве. Да бъдат все така всеотдайни към каузата на България. И да продължим да празнуваме заедно.

И тази година за пореден път бе организиран добре познатият ни Булфест. След миналогодишната суперпродукция в Рам Колосеум, тази година един от най-важните празници на българската общност се състоя в Българския културен дом в в-по-задушевна обстановка. Особеността му се състоеше в това, че съвпадна с Димитров ден и с 15-годишния юбилей на оркестър Право, основан от - Чила Борош и Атила Гера.

Домакин на вечерта, за разлика от друг път, бе Драгета Белошинов, която прецизно, с настроение и хумор водеше програмата. Уверено конферираше армията от изпълнители, сценичното й присъствие бе един от залозите за успеха на вечерта. Доста проточилата се първа част започна с изпълнения на оркестър „Право“. След първото парче бе предвидена видеопроекция,

но филмът изглежда не допадна на плейъра (проклятието на техниката). За щастие оркестърът продължи да свири – професионално и с много настроение – за радост на зрителите. Втората приятна изненада се оказа новата певица Бранка Брашич. Отличен глас, който звучи чудесно и с оркестъра, и акапела, истинско очарование.

В техническата пауза бе прожектиран филм за турнето на „Янтра“ в Корея – той се попоточи и за незапознатите зрители недотам ясен, ала след него започна истинското шоу – програмата на Янтра и Росица. Ситно избродирани ризи, панталони, елечета. Появили се детският танцов състав „Росица“ на сцената, успехът е неминуем. Малки се, но се държат като големи. Се-

риозни, работят, усетили важността на задачата, а публиката се смее, крещи, опиянява се. Малчуганите препускат по сцената, имитирайки кончета и конно надбягване. Нова и необичайна хореография – удоволствие е да я гледаш.

След което на сцената нахлу „Янтра“. Съвсем различно настроение. Зрителите и да са уморени, темпото е заразително. Живата музика на Право и динамиката на танците направо ни съживяват. У танцьорите не личи умора от пътуването, нито липсата на хора от състава, имат достатъчно запаси. Темпото се забавя с излизането на „Зорница“. Нова дименсия във времето и в пространството. Механичният звук на музиката, качеството й не допринася за пълната наслада.

Точно на това място обаче се сещаме, че наскоро беше Димитровден. Още два танца на „Янтра“ и идва паузата.

Във втората част програмата не следва никаква драматургия – време е за купон. Най-напред оркестър „Зора“ се опитва да привлече и завърти в танц привлечените в оазиса на бюфета зрители – при това с изненадващ успех. Идват огнеиграчите, Зевс пее, а Янтра изпълнява своя Самодивски танц. Вече се каня да си тръгвам, както мнозина други – оттук нататък купона става много домашен – когато прозвучава третата приятна изненада за деня: оркестър Гуча. Кои са тези и откъде накъде свирят толкова добре? Брегович и други прелести – с висока класа. Оставам още малко, след което си тръгвам. Това беше 16-тия БУЛФЕСТ.

Кирил Над

На 7 и 8 воември 2012 г. в Брюксел се състоя среща на българите и българските общности зад граница под патронажа на вицепрезидента Маргарита Попова. Събраха се представители от 23 държави, предимно от Европа. Вицепрезидентът Маргарита Попова изтъкна, че като член на Европейския съюз България следва да има европейска политика в европейския контекст. Затова е необходима актуализирана модерна политика между институциите и българите в чужбина. В своята презентация д-р Боян Кулов – председател на АБУЧ, призова Президентството да поеме координацията между държавните

Bulfest, Pravo

származottjai több mint száz éve őrzik a tiszteletet Bulgária iránt, amit nem akarnak megszakítani. Örülök, hogy ebbe a közegbe kerültem, örülök, hogy részt vehettem a Pravo zenekar és a Martenica néptáncgyűttes jubileumán, az önkormányzatok megalakulásának évfordulóján. Ezek a találkozók lehetőséget adnak nekem arra, hogy megérezem, miben tudunk segíteni a bolgár közösségnek. A közelgő karácsonyi ünnepekre minden bolgár családnak sok örömet és egészséget kívánok a gyerekeikkel, rokonaikkal és barátaiikkal. És azt kívánom, hogy továbbra is együtt ünnepelhessünk.

Budapest, 2012. november 20.
Bolgár Hírek

Idén is megrendezésre került a már jól ismert BULFEST. A tavalyi RaM Colosseumbeli superprodukció után most családiasabb hangulatban, a Bolgár Művelődési Házban került megrendezésre a bolgár közösség egyik legfontosabb eseménye. A november 17-i rendezvény különlegessége, hogy egybe esett a Demeter nappal, és itt ünnepelte fennállásának 15. évfordulóját a Boros Csilla és Gera Attila által alapított Pravo zenekar.

A rendezvény háziasszonya idén a szokásoktól eltérően Belosinov Dragetta volt, aki precízen, jókedvvel és nem melleleg humorral vezette az estet. Magabiztosan konferálta be a fellépők hadát, színpadi jelenléte

nagymértékben hozzájárult az est sikeréhez. A kissé hosszúnak tűnő első részt a Pravo zenekar kezdte. A felvezető szám után egy házi videó következett volna, ám a DVD lejátszónak nem nagyon tetszett a vetítendő film (a technika ördöge). Szerencsére a zenekar tovább zenélt, profin, jókedvűen, mindenki megelégedésére. Új énekesük, Bási Branka volt az est második pozitív meglepetése. Kiváló hang, ami a zenekarral is szépen szól, de önmagában (a capella) egyenesen elbűvöl.

A technikai szünetet egy negyedórás videónak kellett áthidalnia, ami a JANTRA koreai útján készült felvételekből lett összeválogva.

Kicsit hosszú volt, és a külsős nézők számára alig követhető, de végre kezdődött az igazi műsor, a Roszica és a Jantra táncgyűttes műsora. Apró hímzett ingek, nadrágok, mellények. Ha a Roszica Bolgár Gyermek Néptáncgyűttes megjelenik a színpadon, azonnali a siker. Kicsik, mégis úgy viselkednek, mintha nagyok lennének. Komolyak, dolgoznak, érzik a feladat súlyát, a közönség pedig nevet, ujjong, tombol. A kis alakok lovaglást, s egyben lovakat imitálva pörögtek-forogtak a színpadon. Jó volt látni egy új, nem megszokott koreográfiát. Aztán bezúdul a JANTRA. Egy egészen más hangulat. A nézők már fáradnak, de a tempó magával

ragadó. Az élő zene (Pravo) és a táncok dinamikája felpeszdit minket. Nem látszik rajtuk az utazás fáradtsága, sem a kieső emberek hiánya, még győzik tartalékkal. A tempót kissé lefékezi a Zornica közjátéka. Ez szintén egy más dimenzió, időben és térben. Élveznénk, de zavar a gépi zene mássága, minősége. Az viszont itt jut eszünkbe először: Dimitrov-den volt nem régen. Még két tánc a Jantrától és azután a szünet.

A második részben már nem követ a műsor semmilyen dramaturgiát, ez itt a buli ideje. A Zora zenekar próbálja először becsábítani és táncra bírni a büfé oázisában élvezkedő nézőket, meglepő sikerrel. Aztán tűzpörgetők, majd Zeys énekel,

a Jantrások happeningszerűen eltáncolják Tündérmese című koreográfiájukat. Már éppen indulnék haza többedmagammal – ez a buli innen belügy –, mikor megszólal a nap harmadik kellemes meglepetése, a Guca zenekar. Kik ezek, és hogy merészelnek ilyen jól játszani? Bregovicsok és más gyönyörűségek, magas színvonalon. Maradok még egy kicsit, majd indulok haza. Ez volt a 16. BULFEST.

Nagy Kiril

Българи от цял свят се събраха в Брюксел

институции. Подчерта факта, че в последните години МОМН направи решителна крачка напред в подкрепата на образователното дело в чужбина с въвеждането на програмата „Роден език и култура зад граница“ и с постановление 334 на Министерския съвет. Българските училища в чужбина са вече и в Проектозакон за училищно образование, който се намира между първо и второ четене в Парламента. Държавната агенция за българите в чужбина в Проектозакон за българите в чужбина е отделила цял раздел за нашите училища зад граница. Той постави въпроса за създаване на Институт за български език и култура в чужбина по подобие на Бритиш кансъл, института „Сервантес“, Гьоте института и т.н.

В този панел взе участие и българският представител от Унгария, д-р Данчо Мусев, председател на БРС, който изтъкна ролята на българските образователни институции и представи Буквар с тетрадка за I клас и учебник по народознание, издадени в Унгария за нуждите на българското училище и на деца от втора и трета генерация българи, живеещи в чужбина. Той постави и въпроса за осигуряване на преподаватели от България за българските училища зад граница.

Интересите на българите в различните държави са твърде разнообразни и сред тях доста често вземаха превес тези на новата емиграция.

Д-р Данчо Мусев проведе срещи и разговори с представители на българския държавен апарат и създаде контакти с държавни служители на всички нива. Той отправи и предварителна покана към вице-президента Маргарита Попова да участва в тържествата по случай 100-годишнината от основаването на Дружеството на българите в Унгария през 2014 г.

На срещите с Росен Иванов, председател на Държавната агенция за българите в чужбина, бяха обсъдени възможностите за взаимно-

действие с българските държавни институции чрез посредничеството на Агенцията. На разговора с Боян Кулов, председател на Асоцицията на българските учители в чужбина, стана въпрос за семинара за квалификация на учители в Унгария, получил висока оценка сред българските учители по света.

Българите по света се вълнуваха от въпросите около закона за българите и българските общности зад граница, за новия закон за образованието, който за пръв път включва и параграф за българските училища в чужбина. Бе обсъдена необходимостта от създаването на адаптирани програми, които да се ползват от българските училища в чужбина, а в това отношение българите в Унгария отново заемат челно място, тъй като такива програми тук вече се разработват.

Гости от побратимения Свети Влас

По покана на кметството на VII столичен район на 21 ноември в Будапеща пристигна осемчленна делегация от побратимения Свети Влас по повод тържествата, посветени на 130-годишнината на Ержебетварош. Делегацията бе ръководена от кмета Иван Николов, в нея бяха представителни всички отрасли на местната власт. Мария Апостолова, секретар на общината, както и отговорни лица за културата и туризмът, за младежта и образованието, за озеленяването и развитието на курортното селище. Специално бе поканен и заवेждащият европейските проекти към общината.

За пръв път ни гостува и председателя на пенсионерския клуб в Свети Влас, който е пенсиониран полицаи, а в тесен кръг го познават като прочут баничар, тъй като има типична българска пекарна. На 22

ноември предобед делегацията бе приета от кмета на Ержебетварош Жолт Ватаман (на която присъстваха и представители на други побратимени градове) и в рамките на двучасов разговор разговаряха по определени теми, обсъждайки актуалното състояние и бъдещите планове. След кратка разходка из Будапеща следобед гостите посетиха Българския православен храм, където ги посрещна отец Танчо. След като чуха кратката беседа гостите поднесоха подарък от техния исторически 150-годишен храм.

В 18 часа гостите присъстваха на галата посветена на 10-годишнината от основаването на местните български самоуправления. Те се срещнаха с Димитър Танев, председател на Дружеството на българите в Унгария и с Данчо Мусев, председател на Българското републиканско самоуправление.

На 23-ти сутринта гостите посетиха българското училище и детската градина, където проведеха разговори, а вечерта взеха участие в традиционния Бал на Ержебет като официални гости.

Петър Киров

XIII район празнува

Десетгодишнината от своето основаване отпразнува и Българското самоуправление в XIII столичен район. На 27 ноември бе организирана танцова къща в Културен дом „Атила Йожеф“ в Андялфолд. На вечерта свири оркестър „Право“, което отбелязва 10 години от основаването си. И за да бъде пълно потапянето в българската празнична атмосфера, организаторите бяха осигурили гастрономическа дегустация на български ястия.

И както сме свикнали от организаторите от XIII район и председателя на Българското самоуправление там – Жанет Варга, инициативата се превърна в поредица: любителите на българските танци, музика и фолклор имаха възможност да посетят още веднъж организираната от Българското самоуправление танцова къща още веднъж – на 11 декември.

Brüsszeli találkozó

2012. november 7-8-án Brüsszelben találkozót rendeztek a határon túli bolgároknak és bolgár közösségeknek Margarita Popova államelnök-helyettes védnökségével. 23 ország képviselői jöttek el, főként Európából. Margarita Popova államelnök-helyettes asszony hangsúlyozta, hogy Bulgáriának mint EU tagországnak európai politikát kell folytatnia. Ezért is szükséges egy aktualizált, modern politika az intézmények és a határon túli bolgárok között.

Dr. Bojan Kulov, a Határon Túli Bolgár Iskolák Egyesületének elnöke felkérte az Elnöki Hivatalt, hogy vegye kézbe az állami intézmények koordinálását. Kiemelte, hogy a bolgár Oktatási Minisztérium az utóbbi években

hatalmas lépést tett a határon túli oktatás támogatása terén az „Anyanyelv és kultúra a határokon túl” programmal és a Minisztertanács 334. sz. rendeletével. A határon túli bolgár iskolák az iskolai oktatásról, valamint a határon túli bolgárokról szóló törvény tervezetében is szerepelnek.

Ebben a panelben szólt fel a magyarországi bolgárok képviselője, dr. Muszev Dancso, a BOÖ elnöke is, aki hangsúlyozta a magyarországi bolgár oktatási intézmények szerepét, megmutatta a Magyarországon kiadott I. osztályos olvasókönyvet és munkafüzetet, valamint a népismeret tankönyvet, amely kifejezetten a külföldön élő második-harmadik generációs bolgár gyerekeknek

készült. Dr. Muszev Dancso felvetette a tanárok küldésének kérdését Bulgáriából a határon túli bolgár iskolákba.

A különböző országokban élő bolgárok érdeklődése nagyon eltérő, és gyakran túlsúlyba kerültek az új emigráció problémái.

Dr. Muszev Dancso megbeszéléseket folytatott a bolgár államapparátus képviselőivel, valamint előzetesen meghívta Margarita Popova államelnök-helyettest, hogy vegyen részt 2014-ben a Magyarországi Bolgárok Egyesülete megalapításának 100. évfordulóján.

Vendégek a testvérváros Szveti Vlaszból

A VII. kerületi Önkormányzat meghívására, november 21-én Budapestre érkezett a testvérváros, Szveti Vlasz 8 fős népes delegációja, az „Erzsébetváros 130 éves” jubileumi ünnepségsorozatára. A küldöttséget Iván Nikolov polgármester vezette, tagjai között pedig ott volt szinte minden önkormányzati ágazat képviselője.

22-én délelőtt Erzsébetváros polgármestere Vattamány Zsolt fogadta a delegációkat /több testvérváros is eleget tett a meghívásnak/ és mintegy kétórás eszmecsere keretében, tagmakörükre bontva megtagyálásra kerültek az aktuális teendők, illetve a tervek. Egy kis budapesti séta után délután meglátogatták a Bolgár

Ortodox templomot, ahol fogadta őket Tancsó atya. Rövid ismertető meghallgatása után a delegáció átadta neki a történelmi 150 éves templomuk aján-dékát.

18.00-kor a Bolgár Művelődési Házban a 10 éves bolgár önkormányzatok jubileumi gálaműsorát tekintették meg, mely után Vattamány polgármester úr állófogadásán vettek részt. Itt találkoztak Tanév Dimiterrel, a MBE elnökével és az Országos Bolgár Önkormányzat elnökével – Muszev Dancsóval is. A délutáni szabad program után este 19-kor a már hagyományos „Erzsébet bál”-on vettek részt, mint diszvendégek.

Kirov Péter

Ünnepel a XIII. kerület

A XIII. kerületi Bolgár Önkormányzat alapításának 10-ik évfordulóját ünnepelte november 27-én. Az esemény kapcsán táncházat szerveztek az angyalöldi József Attila Művelődési házban. Az esten fellépett a Pravo zenekar, aki szintén a 10-ik évfordulóját ünnepelte. Hogy teljes egészében bolgár atmoszférát teremtsenek a szervezők, bolgár ételkóstolót szerveztek. És mint ahogy azt már megszokhattuk a XIII. kerületi szervezőktől és az önkormányzat elnökétől, Varga Zsanettől, a bolgár tánc, zene és folklór kedvelőinek lehetőségük van újra részt venni a december 11-i táncházban.

Балканистика и българистика

На 4 ноември 2012 г. се състоя разговор около крълата маса на тема „Резултати и перспективи в балканистиката и българистиката“, в рамките на който се запознахме с най-новата книга на Пенка Пейковска. Пенка Пейковска е посветила голяма част от живота си на изучаването на българо-унгарските отношения и емиграционните тенденции. В неотдавна публикуваната ѝ книга „Българските общности в Унгария през XIX–XX век“ тя общава и прави публично достояние своите проучвания. От монографията ѝ можем да придобием подробна представа за демографското и социално-антропологично състояние на банатските българи, живеещи в Унгария през XIX–XX век, за българските градинари, българските студенти и интелигенция. Тя подкрепя

изследванията си с многобройни статистически данни, изследвайки промените по пол, възраст, местоживеене, вероизповедание, семейно положение, професия и образование. В научната си работа обръща внимание не само на демографските характеристики на българите, а проследява непрекъснатото приспособяване и интегриране на българите в унгарското общество. Имах удоволствието да участвам в събитието, което беше безкрайно интересно и поучително. Преди всичко голям бе интересът към премиерата на книгата, от което явно може да се заключи, че има жажда за тази тематика, както от българска, така и от унгарска страна. Най-напред Деметер Габор представи книгата на унгарски език, след това Райна Симеонова-Харгитаи – на български език. В края на разговора бе предоставена възможност да се зададат въпроси на авторката, която с готовност отговори на всеки и това придаде много личен и интимен тон на събитието. Наред с всички подробни данни и анализи, имаше нещо, много достойно за уважение и признание, а именно, че тази книга е творение на цял един живот. От една страна

на Пенка Пейковска, тъй като тя е тази, която я е написала, а от друга страна моя, твоя, Драги читателю, на нашите прадеди и на всички онези, за които се говори в нея. И кой знае, може след 50 или 100 години да излезе книга със заглавие „Българските общности в Унгария през XXI век“, която ще четат нашите потомци.

Виолет
Доци

Eredmények és perspektívák a balkanisztikában és az bulgarisztikában

2012. november 4-én került megrendezésre az „Eredmények és perspektívák a balkanisztikában és az bulgarisztikában“ elnevezésű kerekasztal beszélgetés, melynek keretén belül Penka Peikovszka legújabb könyvét ismerhettük meg. Penka Peikovszka élete nagy részét a magyar-bolgár viszonyok és emigrációs szokások tanulmányozásának szentelte. Tanulmányait „A magyarországi bolgár közösségek a XIX–XX. században“ cím alatt megjelent könyvében foglalta össze és tette közzé. Monográfiájában részletes betekintést nyerhetünk a XIX–XX. században Magyarországon élő bánáti bolgárok, bolgárkertészek, bolgár egyetemisták és értelmiségiek demográfiai és

szociálintropológiai helyzetébe. Kutatásait számos statisztikai adattal támasztja alá, nemre, korosztályra, lakhelyre, vallásra, családi állapotra, foglalkozásra és végzettségére való tekintettel. Értekezésében nemcsak a bolgárok demográfia jellegzeteségeire tér ki, de nyomon követi a bolgárság folyamatos beilleszkedést

és integrálódását is a magyar társadalomba. A mindent átfogó adatok és elemzések mellett, azonban volt még valami, ami igazán tiszteletre- és elismeréseméltó volt... az pedig az, hogy ebben a könyvben egy élet munkája van. Egyrészt Penkáé, hiszen ő alkotta meg... másrészt az enyéem, a Tiéd kedves olvasó, az őseinké és mindazoké, akikről ez a könyv szól. És ki tudja, talán 50 vagy 100 év múlva majd készül egy könyv „A magyarországi bolgár közösségek a XXI. században“ címmel, amit majd a mi utódaink fognak olvasni.

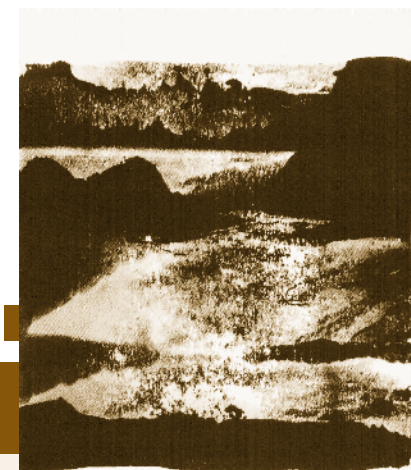
Dóczy Violetta

Различна тишина

Издательство „Напкют“ представи новата си българска книга в Българския културен институт. Тя е двуезична и съдържа български хайку, подбрани и представени от

българския поет Петър Чухов. Новата хайку антология бе представена от големия познавач на този вид източна поезия проф. Юдит Вихар, която задълбочено се сприя на подбора и на отделни автори, които са ѝ направили впечатление. В оформилия се разговор бяха изтъкнати и някои различия между българското и унгарско хайку. Бе изтъкната и прецизната работа на Дьорд Сонди като преводач на сборника. Допълнителен привкус на вечерта придаде изпънеността на Тюдде Бакош, която свири японска музика на японския музикален инструмент кото. В стихосбирката „Различна тишина“ са включени 159 хайку от 55 български автори, илюстратори са Сирма Сиромахова и Юдит Винце.

Различна тишина

Антология на българското хайку

А Napkút kiadó könyvének kiadását segítette: a Ballasi Intézet, a Bolgár Kulturális Intézet, az Bolgár Országos Önkormányzat, az Újbudai, a II. és a XIII. kerületi Bolgár Önkormányzat és Pencho Buzov-Balkankar.

А кóтетет иллюстрóлта Сирма Сирóмахова és Vince Judit.

Különbözö csend

А Napkút Kiadó bemutatta a legújabb bolgár könyvet a Bolgár Kulturális Intézetben. А könyv két nyelvű és bolgár haikukat tartalmaz, melyeket Petár Csuho választott ki és mutatott be. Az új haiku antológiát a keleti költészet nagy ismerője, Vihar Judit professzor mutatta be. Az estet Bakos Tünde japán hangszeren játszott dalai színesítették.

А Különbözö csend című verseskötet 159 haikut tartalmaz, amely 55 különböző bolgár íróól származik.

Шах в училище

Тази година за шести път се организира Шахматен ден на името на голямата унгарска шахматистка Юдит Полгар, първа в световната ранглиста за жени. В популярния турнир, в който вече от години вземат участие популярни личности, спортисти, артисти, бизнесмени, политици и преди всичко деца с целодневна програма, на която се забавляват малки и големи. Тази година той протече под надслов „Шах в училище“ и бе подкрепен от Европейския парламент. Юдит Полгар игра на 27 дъски с представители от 27-те държави на Европейския съюз. Целта на събитието е да задели интереса към шахмата в училище. Българският представител в турнира бе Бендегуз Агарди, ученик от II клас в Българското училище за роден език.

Sakk az iskolában

Az idén a hatodik alkalommal került megrendezésre a Polgár Sakknapi. A világ elsőszámú női sakkjátékosa, Polgár Judit, az Európa Parlament által támogatott „Sakk az iskolában“ program nagyköveteként 27-táblás szimultánt ad az Európai Unió 27 különböző tagállamát képviselő gyermekek részvételével. Az idén a Sakk az iskolában logó alatt zajlott le a program, amelyet az Európai Parlament támogatott. Polgár Judit 27 táblán játszott, az Európai Unió 27 államának képviselője ellen. Az esemény célja, hogy felkeltsék az iskolák érdeklődését a sakk iránt. Bulgária képviselője a Bolgár Nyelvtanító kisebbségi Iskola II. osztályos tanulója, Agárdi Bendegúz volt.

Българите в Терезварош

Всяка година в Терезварош се организира така нареченият Пикник на националностите. Замислен да отбелязва Деня на малцинствата (17 декември), тази година той бе изгледен по-рано, поради натовареността на декемврийската програма. През изминалата година Българското самоуправление в Терезварош организира поредица от прояви за малки и големи. Годината започна с детско матине на 15 януари, а грижата за младото поколение бе затвърдена и с конкурса за учебни стипендии за ученици от Българското училище за роден

език. Три мащабни културни прояви представиха изтъкнати творци: на 26 март Малко театро представи пиесата „Зебра“, един емблематичен спектакъл на Габриела Хаджикостова, на 21 април наши гости бяха саксофонистите от Роуд Сикс Сакс, които изнесоха невероятен концерт в Културния център Йотвюш 10, а от 8 до 25 май също там бе организирана изложба на сценографката Клаудия Орос. За поредна година българите от Терезварош подпомогнаха участието на български писател на Панаира на книгата.

A terézvárosi bolgárok

Terézvárosban minden évben megrendezésre kerül a Nemzetiségi Piknik elnevezésű rendezvény. Eredetileg a Nemzetiségi Nap (de-

cember 17-e) megünnepléséhez kötődött, de az idén előbb tartották meg az ünnepet a decemberi hónap terheltsége miatt. Idén a Terézvárosi Bolgár Önkormányzat egy rendezvénysorozatot szervezett

kicsiknek és nagyoknak. Az év a január 15-én tartott gyermek matinével kezdődött. A Bolgár Nyelvoktató Kisebbségi Iskola tanulói számára az önkormányzat tanulmányi ösztöndíjat hirdetett meg. Három nagyszabású kulturális rendezvény mutatta be kiemelkedő művészeinket: március 26-án a Malko Teatro bemutatta Hadszikosztova Gabriella szimbolikus darabját, a Zebrát. Április 21-én a Road Six Sax szaxofonosai voltak a vendégeink, akik egy felejthetetlen koncertet adtak az Eötvös 10. Művelődési Központban. Május 8-25. között ugyanezen a helyszínen volt megtekinthető Orosz Klaudia báb- és díszlettervező kiállítása. A terézvárosi bolgárok már sokadik éve támogatják a bolgár írókat a Könyvvásáron.

Сътрудничеството с другите националности от района се изрази в съфинансирането на „Гласът на Балкана“ на 14 април 2012.

В общите мероприятия на района българите от Терезварош се представиха достойно като поканиха за Дните на Терезварош състав „Фалкафолк“, а за Пикника на националностите – детския танцов състав „Росица“. Представянето на най-малките членове на общността не бе самоцелно, тъй като по инициатива на Българското самоуправление общинският съвет в Терезварош прие в плана си за годината сключването на общообразователно споразумение за Българската двуезична детска градина.

Българското самоуправление в Терезварош се готви да последната си публична изява: украсата на българско коледно дърво на пл. „Ференц Лист“, което ще краси в продължение на месец един от пещенските площи.

A többi nemzetiséggel való együttműködést bizonyította a Balkán Hangja koncert támogatása 2012. április 14-én.

A kerület közös rendezvényei közül a Terézvárosi Napokra, a bolgár önkormányzat meghívta a Falkafolk együttest, a Nemzetiségek piknikjére pedig a Roszica gyermek néptáncegyüttest.

A Terézvárosi Bolgár Önkormányzat készül az idei utolsó nyilvános szereplésre: a Liszt Ferenc téren lévő bolgár karácsonyfa feldíszítésére, amely egy hónapon át fogja ékesíteni a teret.

През месец декември

7 декември 1860 г. Във Винор, Чехия, е роден Антон Новак, основоположник на парковото строителство в България. Завършва цветарско училище в Прага, специализира във Виена. През 1882 г. е поканен от братя Шкорпил в България и започва работа като градинар-декоратор във Велико Търново. През 1885 г. му е възложено да изгради морска градина във Варна. Разработва перспективен план за развитието ѝ до Шокърския канал и посвещава на изпълнението му 42 години от живота си. Умира на 7 януари 1945 г.

6 декември 1862 г. В Цариград е разпространена листовка, с която Петър Попов, Илия Дюкмеджиев, братя

Карадончови и др. Родолюбиви български търговци обявяват, че създават паранавигационно търговско дружество „Провидение“. Те закупуват от Глазгоу параход, който наричат „Азис“. Приходите от неговите плавания между Цариград, Варна, Браила, Галац и Самсун обаче не могли да покрият разходите и на 14 април 1865 г. „Провидение“ фалира, но остава в историята на българското търговско корабоплаване като пръв опит за създаване на българско търговско корабоплаване на Черно море.

3 декември 1912 г. В Лондон се открива мирна конференция, чиято цел е да се подпие примирие между воюващите България, Гърция, Черна гора и Сърбия (Балканския съюз) и Османската империя. Мирната конференция е

открита в двореца „Сейнт Джеймс“. Участие в нея взема и Гърция, въпреки че в същото време войската ѝ продължава бойните действия в Епир и Егейско море. Заедно с мирната конференция, в Лондон се провежда и среща на Великите сили (Великобритания, Франция, Русия, Австро-Унгария, Италия и Германия). Решенията на тази среща повлияват на крайния резултат от мирните преговори между съюзниците и Османската империя. Съюзниците приканват османците да се откажат от всякакви претенции за земите западно от линията

Мидия - Енос и от островите. На 16 януари 1913 г. мирната конференция е прекратена, тъй като турската армия навлиза в Одринска Тракия. Заседанията са възобновени на 18 април 1913 г. и продължават до 17 май 1913 г. След подписването Османската империя отстъпва всичките си владения на запад от линията Енос - Мидия, без Албания, която придобива автономност. Остров Крит е присъединен към Гърция. Въпреки това споровете между България, Сърбия и Гърция за освободената от Османската империя Македония все още не са разрешени.

13 декември 1941 г. В качеството си на съюзник на Германия, България обявява война на Великобритания и

САЩ. България не прекъсва дипломатическите отношения с друг германски враг – СССР. Макар и САЩ да обявяват война на България чак през лятото на 1942 г., до 1944 г. войната между двете страни остава символична. Едва след разгръщането на съюзническите операции в Средиземноморието и десанта в Италия София е подложена на сериозни бомбардировки от американски и британски самолети и понася големи щети, в отговор на атаки от българската авиация над американски и британски самолети, които прелитат над страната, за да бомбардират нефтените рафинерии в района на Плоещ, Румъния. На 1 август 1943 г. съюзническото Командване започва изпълнението на операция „Приливна Вълна“ – бомбардиране на пловещите нефтени рафинерии.

Първият масиран въздушен удар срещу българската столица е нанесен на 14.11.1943 г. В него Вземат участие 91 бомбардировача Б-25 „Мичъл“, които

са охранявани от 49 изстребителя Локхийд П-38 „Лайтнинг“. Освен София са бомбардирани Петрич, Хотово, Карлово, Кюстендил, Мездра, Добрич, Стара Загора, Велес и Скопие, Пловдив, Велико Търново, Шабла, Алфатар, Сопот, Русе, Лом и много села и градове в Мизия и Тракия, дори села като Чепеларе и Сърница в Родопите.

20 декември 1977 г. С яхтата „Кор Кароли“ капитан Георги Георгиев завършва в Хавана, Куба, първото българско самотно околосветско ветроходно плаване, започнало от същото място точно преди година – на 20 декември 1976 г. Българският ветроходец постига най-добро време за еднокорпусна яхта дотогава – 201 дни и 9 часа плаване.

БЪДНИ ВЕЧЕР

Бъдни вечер е един от най-важните семейни празници. Той е посветен на дома, огнището, но и на умрелите предци-родственици, които също се считат за част от семейството.

В различните краища на страната народът я нарича Малка Коледа, Кадена вечеря, Вечерня и Неядка. Самото название на Рождественската нощ — Коледа, няма християнски произход. В него се откриват отгласи от обредите на древните тракийци и южните славяни.

По стара традиция, преди да се нареди празничната трапеза на Бъдни вечер, стопанинът на къщата запалва специален пън в огнището, наречен бъдник. Отначало разбърква с него огъня, наричайки: "Колкото искрици, толко пиленца, шиленца, теленца, дечица в тоя дом!" После поставя тънкия край на дръвчето в огъня; там то остава да тлее цялата нощ и да поддържа огъня жив. Дървото е крушово, дъбово или буково. В предварително издълбана в него дупка се сипва червено вино, тамян и зехтин за берекет. Преди да се сложи в огъня, се запечатва с пчелен восък. Така приготвен коледният бъдник, наричан още коледник или прекладник, се смята за миросан и осветен и вече може да бъде принесен в жертва на божествата. Този обичай е отглас от стари славянски вярвания по нашите земи. Според тях, в деня, когато се очаквало да се роди

дете, мъжът запалвал осветено дърво, за да прогони духовете на умрелите преждевременно бебета, покойници, зли орисници и вещири. След покръстването българският народ запазил този обичай, но палел миросаното дърво в чест на раждането на Спасителя. На Бъдни вечер на трапезата трябва да има 7, 9 или 12 ястия. Това са три от свещените числа на древноюдейската Кабала. Гозбите са постни. Задължително се приготвят сарми, пълнени чушки и компот от сушени плодове.

По искрите от огъня пък се гадае каква ще е годината. Колкото повече са те, толкова по-богата ще е реколтата, кравите по-млечни, а прасетата — по-тлъсти.

Празничната трапеза се нарежда върху слама на земята в югоизточния ъгъл на одаята под иконостаса. Трапезата трябва да е отрупана с всички, което се произвежда в домакинството: варено жито, варен фасул, сарми, пълнени чушки с боб (или ориз), ошаф, туршии, лук, чесън, мед и орехи, вино. В някои краища правят също тиквеник, зелник и малка пита, в която е скрита паричка (на когото се падне, ще бъде щастлив цялата година). В четирите ъгъла на стаята се поставя по един орех. Това се прави, за да се осветят четирите краища на света. Преди да започне вечерята на Бъдни вечер, най-старият мъж в дома прекадява трапезата. По-рядко това го прави най-възрастната жена, защото като праправнучка на грешната Ева, тя се смята за нечиста. Вярва се, че тамянът прогонва лакомите дяволчета от масата, а силата на баща им Сатана и неговите помощници вещири, караконджоли, магьосници отслабва. Така тъмните сили не могат да извършат злините, замислени в навечерието на Коледа. Прекадяват се и всички помещения в къщата, кошарата, оборът.

Според езическите традиции по нашите земи в навечерието на Рождество Христово стопанката на дома трябва да залъже с погача злия бог Коледо. Питката трябва да е кръгла или завита като кравай, но замесена постна, без яйца и

мляко. Ако някой е сторил в дома тежък грях през годината, отгоре ѝ се намазва малко мед за омилюване на злопамятния Коледо.

Празничният хляб в различните краища на България се нарича боговица, вечерник или коледник. На трапезата се разчупва от най-възрастния в семейството с думите: "Ела, Боже, да вечеряме". В християнски времена, поканата започва да важи за раждащия се Христос. Първото парче се слага под иконата на света Богородица. Момите слагат залък от боговицата под възглавницата си, за да им се присъни момъкът, за когото ще се омъжат.

От тестото на погачата се пекат и малки кравайчета — колачета. С тях се даряват коледарите на следващия ден. Всеки трябва да опита всички ястия, за да му върви годината. Накрая по избраните орехи се гадае ще бъде ли здрав; ако орехът е пълен, няма да боледува. Докато трае вечерята, никой не трябва да става от масата. Ако все пак се наложи да я напусне за малко, върви приведен, за да не повалят караконджолите житата и да не обречат селото на глад. От сламата, върху която е вечеряла фамилията, напролет се сплитат венци и окачват на плодните дървета, за да раждат изобилно. Трапезата не се вдига цялата нощ, за да не избяга късметът. Вярва се, че когато домочадието заспи, близките покойници идват да вечерят.

Когато настъпи полунощ и Коледа, тогава ще дойдат коледарите, тогава ще се роди Христос, но и тогава според народните вярвания, започват Мръсните дни. Дванадесетте мръсни дни започват от Коледа и продължават до Йор-

данов ден. Народът ги нарича още погански или вълчи нощи, защото от 25 декември до 6 януари границата между земята и небето изчезва. Разделението между този и онзи свят временно се заличава. По време на поганските дни ду-хове на умрели идват в света на живите. Битува страхът, че някой от тях може да си хареса човек от фамилията и да го отнесе със себе си. Коледуването замества древните езически посвещения на младежите в зрялост. Според традицията коледарите са само момци, които са готови за женене. Коледарите се предвождат от станеник. Той носи обредното дръвче — ябълка, елха — клон със седем разклонения, на които е забучена варакосана ябълка, кравай, червени конци, зеленина, монети.

Станенине, господине, добри сме ти гости дошли, добър сме ти глас довели низ хубава, долна земя: овци ти се изягнали, вси овчици ваклушатки и овновци виторожки. Станенине, господине, тебе пеем, домакине!

Облечени в нови дрехи, заметнати с ямурлуци, с калпаци, украсени с чимширови китки, пуканки, нанизани на червен конец, сушени сливи, стафиди, коледарите обхождат всички домове. Станеникът изрича благословия, предназначена за семейството и къщата; после дружината изпява песни и за всеки един поотделно. Стопаните даряват богато коледарската дружина — колаци, дребни пари, месо.

Сурвакане

Скъпи деца, научете едно от тези стихчета. Направете си сурвакница от клончета и я украсете с пуканки и цветна прежда.

Сурвакайте вашите родители, роднини и съседи! По стар български обичай те ще ви дарят с лакомства и паричка.

Един от най-древните, а и уникални български обичаи е сурвакарството. То е познато във всички краища на България. Както млади момчета, така и ергени обикалят домовете на близки и познати. Държейки украсени дрянови пръчки сурвакарите отправят пожелания за богат урожай, богатство, здраве и късмет. Едва ли има някой, който да не е чувал благословията: "Сурва, сурва година, весела година, златен клас на нива, червена ябълка в градина, едър клас на нива, пълна къща със коприна, голям грозд на лоза, живи-здрави догодина, догодина до амина!"...

Сурва, весела година!
Да сте живи, да сте здрави!
Всеки работа да има!
Всяко зло да ви забрави!
Пълни шепи и хамбари,
бели агнета в кошари!
Нека всички земни дари
да се трупат на камари!

Сурва, сурва година,
Весела година,
Златен клас на нива,
Червена ябълка в градина,
Жълт мамул в леса,
Златен грозд на лоза,
Пълна кошара с агнета (стока),
Пълна къща с деца,
Да ви е честита новата година,
До година, до амина.

Снежна, сурва година -
да ни е честита!
И от днеска до амина -
радост до насита!
Изобилен плод в градина,
пшеница по ниви
и в кошари близнета
агнета игриви!
Свежа пролет, здраво лято,
плодовита есен,
по горите, по полята
и в дома ви - песен!

Сурва весела година,
да хилядите, където ходите,
да имате здраве и добър живот!
До година, до амина!

Сурва, сурва година, весела плодна година!
Голям клас на нива, червена ябълка в градина,
жълт мамул на леса, едър грозд на лоза,
пълни кошери със мед, малки пиленца навред!
живо, здраво до година, догодина,
до амина!

Сурва, сурва година
здрава, здрава гърбина.
Златен клас по нивята,
сладък плод за децата.
Живи, здрави до година,
до година, до Амина!

Сурва, сурва година...
Изгоря ни комина,
къщата ни гърбуша
снежна пряспа зарина,
сняг покрил ни до гуша,
че как да го изрина!
Да е жива гърбина!
Дай ни, бабо, от млина!

Сурва, весела година
догодина до амина.
По Йордановден да има
люта снеговита зима!
По Гергьовден из нивята
дъжд да напои житата!
По Петровден благо слънце
да погали всяко зрънце!
Та Кръстовден да ни сvari
с със прегълнени хамбари!
Сурва, весела година
догодина до амина!

Бъдни вечер

Оттатък – вкъщи, край огнището, пращи буен огън. Току що се е подзел пламъкът на пгн-бъдник. Братчета и сестри се смеят и приказват. Майка им ходи насам-натам. Приготвя вечеря. Чува се клокоченето на тенджери с ястията. А вратите току се отварят и затварят от нетърпеливи братчета: да зърнат кога ще се зададат коледарите. Аз съм в горницата. Слушам радостния мълвеж около огнището. Загледвам се в запаленото кандилце на иконостаса – и чувствам някак мило, приветно усещане, що отдавна не съм изпитвал по чужди къщи на гурбет. Как приветливо е на Бъдни вечер в Бащин дом! През прозорчето, далеч зад заглъхнали градини се спуща зимна вечер със снежните си сенки и пепеляво небе. Из комините се вият къдрави стълбове дим. Тук-там по съседите се дочува притваряне на тежки врати, прискърцване на бързи съпки по снежна пъртина. Някъде пролайва куче. И пак всичко замлъква, сякаш се е вслушало в извилата се коледарска песен, подзета татък към попавата къща... – Где другаде би изпитал върховна радост? – ме пита разтупано сърце.

А нощта се спуща бавно над побелели двори и едри снежинки почнаха да се лепят по стъклата на прозорчето. Струва ми се, че сънувам. И чак кога децата изтрополяха по стълбите, чух коледари да пеят в нашия двор: Станение, гопсодине, Добри сме ти гости дошли, Добри гости – коледари... Песента се възвзема мощно, волно. Коледарите пеят едногласно. Влизат в къщи. Млади, отбор момци, обсипани със снежинки, пеят, та сърца късат. А от тях свежест и радост, безгрижие и почит. Един пее и на гусла отпява. Друг разперил ръце, със зилчетата на пръсти, придръпква и потропва с нови чизми. Трети кърши кипри рамене и нетърпеливо се промъква: „И-ха-ха-ха! Хи-ха-ха!...“ Останалите общо поемат... Живот, вяра и волност кипи във всеки техен поглед, във всяко движение.

А в камината е лумнал буен огън край бъдника и отхвърля тъмни сенки по белосаните стени от изправените коледари, та още по-живо е в къщи.

Щом секна песента, най-голямата страна отмъкна менчето със сладката ракия от огнището и редом зачерпи весели коледари. А баща ми застанал пред тях, с шарен пощ в ръка, на коледари отвърща: Добре дошли, скъпи гости, Скъпи гости – коледари; Цяла къща от година Вази чака, за да чуе: Благослов и вити песни, Напаявани от години, Род да крепят, дом да славят...

Най-възмъжал коледар, пийнал топла ракия, пред домакин застава и излеком припява: Ръж да класи на коня до грива, Зряло жито да блещи кат злато, Кукурузи реси да изкарат,

Че кон с юнак в тях да се изгуби! Къдра лоза – грозд със друг да приплоди, Ечемиси – клас педя да вържат. Майка ми – с глава наведена – тихом им отвърща: Чул ви господ – нека стават Берекет и сватби много!... Бялото менче повтор изрежда развеселени коледари и те още по-буино гласовита песен допаяват: Израснал е горун столовати, Корени му – три боя в земята, Върховете небето стигнали: Корените са синове отбрани, Китни грани – снахи и невесты; Внуци свидни, скъпи вакли рожби – Вършините в небесата избили. Току що привършили песен, ей по-малка сестра – невръстна подевка, слиза от тавана с пълна престилка ябълки, сливи, круши, орехи и дюли... И всекиму с гаванка подава. А пък мама, загънала вит кравай в шарена кърпа, на пръв коледар подава. Коледарите, доволни от срещата, на тръгване подпаяват: Както грее на пролет зорница, Както гука утрин гургулица – Тъй весело в тоз дом да бъде Догодина До амина! Несварили двора да изминат, ей че други коледари по стълбата затропват... След тях трети... И тъй до късна вечеря. Нощта надвида над шум и виковете – и пред огнището се слага софра за вечеря.

Едно след друго на софрата се нареждат: джуркан фасул в зелена паница, жито в разлата саханка, посипано със стрит петмез, орехи и захар. В житото е забодена възкресенска свещ, пазена от Великден за тази вечер. На софрата има още дълбока паница с ошав, постни сърми, голяма бъклица руйно вино. А под софрата е постлана плява, в която са поставили орехи, сливи, ябълки, жито, овес, просо – от всички плодове, що дават ниви и градини. Наред е и Богородичната пита, украсена със златист верак. Софрата прилича на жертвеник. Нещо тайнствено се извършва над нея, което е обзело душите на всички. Застанали сме прави. Гледаме запалената възкресенска свещ, дъхаме дима на измирното и чакаме да изчете тати молитвата. И когато той посегна да отчупи къшей от питата с три пръста, всеки посяга едновременно с него. Че всички трябва наведнъж да чупим къшеи, за да се види докъде ще се издигне питата. Всеки се мъчи да отчупи къшей, а питата се вдига все по-високо. Баща ни се помайва и гледа колко високо ще се вдигне питата. Че знай той: колкото високо се вдигне питата, толкова високо ще класят нивите тая година... Бъдни вечер! Светла вечер на вяра, надежда и упование: в бащин дом, в доброто, във вечното.

Асен Разцветников

Асен Разцветников (псевдоним на Асен Коларов) е роден в с. Драганово, Великотърновско през 1897 г. Средно образование получава във Велико Търново, а в Софийския университет завършва славянска филология и право. Продължава образованието си във Виена и Франкфурт на Майн. Работи като юрист и учител. Автор е на многобройни книги за най-малките: "Юнак Гого" (1934), "От нищо нещо" (1932), "Хороводец Патаран" (1936), "Комар и Мецана" (1946), "Шурчовото конче" (1948), "Сговорна дружина" (1950), "Що е то?" (1956), "Юначина" (1968) и др. Превежда Гьоте, Молиер и други големи автори, пише по въпросите на преводаческото майсторство. Умира на 30.07.1951 г. в Москва.

Коледни напеви

Замъчи са, Коладе ле
Божа майка, Коладе ле.
Да си роди, Коладе ле,
Боже чедо, Коладе ле.
Бог се роди, Коладе ле,
тази вечер, Коладе ле
Тази вечер, Коладе ле,
по вечеря, Коладе ле.
Учителят, Коладе ле,
спасителят, Коладе ле.
С ръце бели, Коладе ле,
сиренови, Коладе ле.
Бог се роди, Коладе ле,
тази вечер, Коладе ле.

Придрънкалой Коладе, Коладе ле
Малко звънче Коладе, Коладе ле
Малко звънче Коладе, Коладе ле
Ясно гласче Коладе, Коладе ле
Той не било Коладе, Коладе ле
малко звънче Коладе, Коладе ле
Най ми била Коладе, Коладе ле
бяла буля Коладе, Коладе ле
Двори мети Коладе, Коладе ле
и сената Коладе, Коладе ле
Да й дойдат Коладе, Коладе ле
добри гости Коладе, Коладе ле
добри гости Коладе, Коладе ле
Коледари Коладе, Коладе ле
Колко пясък Коладе, Коладе ле
у морето Коладе, Коладе ле
Толкоз здраве Коладе, Коладе ле
в тая къща Коладе, Коладе ле

Хоцам боцам коладе ле,
дай ми бабо едно кравайче.
тъка, тъка, тъка да се роди
дека рало оди и дека не оди.

Епархийски културно-просветен център отваря врати в Кремиковския манастир

Епархийски културно-просветен център отваря врати в Кремиковския манастир "Св. Георги Победоносец", съобщил за БТА отец Серафим, изпълняващ длъжността игумен на манастира до приемането му от новата монахиня Теодора.

Отец Серафим разказа, че практически центърът вече функционира, тъй като тази година са били организирани няколко детски лагера. Предстои обаче да се ремонтира сградата, в която ще се развива просветната дейност. На разположение ще бъде голяма библиотека, кабинети за различни занимания, конферентна зала. Средствата за изграждането са събрани от монасите.

За посещения в центъра няма определена група от хора, основополагащо е желанието, поясни отец Серафим. Освен деца, в него ще се работи и с възрастни хора, ще се организират също и свещенически конференции. Едно от предложенията е да се направи конференция и за журналисти. В заниманията са предвидени певчески курс, учения по различни изкуства като школа по иконопис и

по ковани икони.

Нощуването ще бъде в самия манастир, като капацитетът към момента е за около 30 души. Предстои да бъде възстановена старата монашеска част в манастира, където ще бъде трапезарията и ще бъдат разкрити още места за нощуване.

Магията и изкуството на стенописите в Кремиковския манастир

Когато духовенството и изкуството се съберат на едно място, образуват специфична мощ, пленяваща всеки със своята красота и енергия. Кремиковският манастир се превръща именно в такъв събирателен образ на християнска светиня и майсторска живопис. Основан по време на Второто българско царство, вероятно при управлението на цар Иван Александър (1331-1371), манастирът претърпява същата участ както повечето обители и бива разрушен през 14-ти век от османците. Преданията за неговото възстановяване разказват за местния велможа Радивой, който със собствени

средства издига наново и изписва порутената църква "Св. Георги". Прави го в памет на двете си загинали деца Теодор и Драгана, починали вероятно по време на голямата чумна епидемия. За тази история разказва и стенописът в предверието - на ктитора Радивой и семейството му, в момента на предаване на дарението.

Емоция предизвиква начинът, по който съпрузите са изобразени в единомислие, изразено в позицията на ръцете на двамата, а над тях св. Георги обгърнал с одобрение идеята и я поднася на Иисус Христос, който да я благослови.

Възстановяването на храма през османския период има своята историческа стойност, тъй като демонстрира позволенията, макар под робство, да се изграждат и изписват църквите по един много каноничен начин. Именно затова Кремиковският манастир се превръща във важен книжовен и културен център за населението от Софийско. В него са се преписвали много богослужебни книги. Един от запазените ръкописи е Кремиковското евангелие от 1497 г., писано по заръка на софийския митрополит Калевит.

Стенописите в храма са направени веднага след построяването му и са тясно свързани с традициите на църковната живопис от българското средновековие. Най-същественото присъствие е на Архангел Михаил - главният пазител на Рая и главен страж на Божия

закон, като идеята е да се покаже неговата закрила над светото място, изографисан така, че сякаш е пристъпил извън стената.

Сред по-интересните фрески в църквата е житието на Св. Георги, нарисуван на трон, което се случва много рядко и показва неговата царственост. Заради изключително красивите си и ценни стенописи църквата е обявена за паметник на културата. Впечатляващо в нея е, че всички икони са изписани и поставени много точно, с връзка помежду си и с идея.

Богатството на манастира се затвърждава от втората църква "Покров Богородичен", построена в двора му през 1901-1907 г. и в която днес се извършват службите. Смята се, че тя се изгражда за нуждите на множество емигрирали монахини, които напускат Русия и се заселват на Балканите. Църквата представлява внушителен храм с красиви дърворезби и майсторски рисуван икона на "Св. Богородица". В нея е изложена и икона на "Св. Георги", копие на чудотворната икона на Зографския манастир в Света гора на Атон.

Интересна е иконата на Св. Богородица Владимирска, в чийто долен ъгъл има надпис Св. Александър Невски, но все още не е проследена историята на създаването и попадането ѝ в

храма. Повечето икони в църквата са изписани във византийски стил. Най-старата икона, съхранявана в манастира е "Христос Все-държител", която датира от 15 век. Повечето икони в църквата са изписани във византийски стил. От 50-те години на 20-ти век

Кремиковският манастир е женски, като в него са живеели 32 монахини. Днес за светата обител се грижи само монахиня Теодора. В него не се предлага настаняване, но в двора са поставени маси и пейки, от които се открива чудесна панорама към града и могат да се ползват от посетителите за място за храна.

Местоположение: Кремиковският манастир е разположен на южните склонове на Стара планина, на 4 км северно от кв. "Кремиковци" в София, в местността "Градището". Изграден е върху скалиста тераса, от която се открива прекрасна гледка към обширното софийско поле. До него се стига лесно по хубав асфалтиран път.

*Рубриката се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община Програма Европа 2012 г. и се реализира в подкрепа на кандидатурата на София за Европейска столица на културата - 2019 г.

Десимира Миткова, БТА

Българска коледна елха в Терезварош

В Терезварош бе украсена българска коледна елха. Тя ще бъде част от украсата на коледния базар в района, който е разположен на пл. „Ференц Лист”. В духа на българската традиция по коледното дърво бяха накичени гирлянди от пуканки, ябълки, сушени плодове, кравайчета, нанизани тиквени семки – всичките с червени или златни конци, а под дървото беше застлана слама. За приготвянето и поставянето на украсата помогнаха и учениците от Българското училище за роден език – Деница и Дани. Те бяха единодушни, че българската елха е не само най-хубава, а и най-вкусна!

Bolgár karácsonyfa a Terézvárosban

Terézvárosban bolgár karácsonyfát díszítettek. A fa a Liszt Ferenc téren található karácsonyi vásár dísze lesz. A bolgár hagyományok szellemében a fa pattogatott kukorica girlandokkal, almákkal, szárított gyümölcsökkel, pereccel, tökmagfűzérrel lett feldíszítve. A füzérek piros és arany színben pompáznak, a fa alatt pedig arany színű szalma lett leterítve. Az előkészületekben és a karácsonyfa feldíszítésében a Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola diákjai – Denica és Dani – is segítettek. Egyhangúan megalapították, hogy a bolgár karácsonyfa nem csak a legszebb, de a legfinomabb is.

Два часа за най-малките

Всяка събота от 10 до 12 се провеждат занятия за деца от 3 до 6.

Вече повече от два месеца функ-циони-ра съботната детска градина, където в продължение на два часа (от 10 до 12) деца от три до шест годишна възраст имат занимания на български език. Часовете се водят от детската учителка Камелия Делионова. С нея децата играят на различни игри, използвайки богатата база на Българската двуезична малцинствена детска градина, учат стихове и песнички. Така те се докосват до родния език, едни го усъвършенстват, а други произнасят първите си думички на български език. Детската занималня в събота очаква и други малчугани и техните родители, които искат децата им да не губят корените си.

Szombati játszóház

Minden szombaton 10 és 12 óra között foglalkozásokat tartanak a 3-6 éves gyermekek számára. Az órákat Kameliya Delinova óvónő tartja. A gyermekek sokféle játékkal játszhatnak, versikéket, dalocskákat tanulnak. Így lehetőségük van az anyanyelvük használatára, fejlesztésére.

Már több, mint két hónapja működik a szombati óvoda, ahol 2 órán keresztül tartanak bolgár nyelvű foglalkozásokat a 3-6 éves gyermekeknek.

Minden gyermeket és szülőt szeretettel várnak a szombati foglalkozásokra.

Открит ден

Българското самоуправление в Йозефварош ще има открит ден на 10 януари 2013 г., четвъртък, от 17 ч. Офис на националностите в Йозефварош 1082 Будапеща ул. Вайдахуняд 1Б

Közmeghallgatás

A Józsefvárosi Bolgár Önkormányzat 2013. január 10-én (csütörtökön) 17 órakor, Közmeghallgatást tart. Cím: Józsefvárosi Nemzetiségi Irodák 1082 Budapest, Vajdahunyad u. 1/b.

Българското републиканско самоуправление, Дружеството на българите в Унгария и Столичното българско самоуправление

Ви желаят весела Коледа и честита Нова година!

A Bolgár Országos Önkormányzat, a Magyarországi Bolgárok Egyesülete és a Fővárosi Bolgár Önkormányzat

kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új évet kíván!

На 27 януари 2013 г. ще се проведе национален референдум с въпрос “Да се развива ли ядрена енергетика в Република България чрез изграждане на нова ядрена електроцентрала”. С любезното знание и съгласие на унгарските власти, българските граждани на територията на Унгария са поканени да упражнят правото си на глас в сградата на българското посолство: 1062 Будапеща, бул.Андраши 115. Изборният ден ще започне в 06.00 часа и ще завърши в 19.00 часа. Право на участие в националния референдум имат всички български граждани навършили 18 години към датата на провеждането на референдума. Препоръчително е българските граждани да заявят желанието си за участие в референдума до 1 януари 2013 г., включително. Според решението на ЦИК всеки гласоподавател, желаещ да гласува, подава отделно заявление, което подписва саморъчно. То се подава лично от гласоподавателя до посолството на Република България или се изпраща по пощата с писмо. Другият начин е чрез сканирано изображение на саморъчно подписаното заявление, изпратено в електронна форма на e-mail адреса на българското посолство. Българските граждани, които не са се регистрирали предварително, могат да направят това и в самия изборен ден. При явяването си за гласуване, гласоподавателите трябва да представят валиден документ за самоличност: паспорт, дипломатически паспорт, служебен паспорт, моряшки паспорт, лична карта или военна карта за самоличност.

Координати на посолството:
Адрес: 1062 Budapest, Andrássy út 115
Телефони: 0036 1 322 08 24, 0036 1 322 08 36, 0036 1 342 37 38
Мобилен телефон: 0036 20 534 45 59
Факс: 0036 1 322 52 15
e-mail: Embassy.Budapest@mfa.bg
bgembhu@t-online.hu

Издание на Българското републиканско самоуправление
1062 Будапеща, ул. Байза 44.

Редакция:
Андреа Генат,
Моника Тютюнкова,
Светла Кьосева (главен редактор)

Отговорен издател:
Данчо Мусев

Издава се с подкрепата на Министерство на държавната администрация и правосъдието, Столичното българско самоуправление и на Българските самоуправления в II, IV, V, VIII, IX, XIII, XIV, XV, XVIII, XX, XXI и XXIII район на Будапеща и във Фелпшожолца, Печ, Сегед, Халастелек, Дунахарасти, Дунакеси, Кишкунлацхаза, Лорев, Мишколц, Дебрецен, Сигетсентмиклош, Ерд и Естергом.

Bolgár Országos Önkormányzat
(1062 Budapest, Bajza u. 44.) kiadványa

Szerkesztőbizottság:
Kjoszeva Szvetla (főszerkesztő),
Genát Andrea,
Tyutyunkova Mónika

Felelős kiadó:
Muszev Dancso

Megjelenik a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, a FBÖ és a II., IV., V., VIII., IX., XIII., XIV., XV., XVIII., XX., XXI. és XXIII. kerületi, valamint a Felsőzsolcai, a Pécsi, a Szegedi, a Halásztelki, a Dunaharaszti, a Dunakeszi, a Kiskunlácházi, a Lórévi, a Miskolci, a Debreceni, a Szigetszentmiklósi, az Érdi és az Esztergomi Bolgár Kisebbségi Önkormányzat támogatásával.
ISSN 14163098
MS Mester Stúdió, iGlobe Nyomda

Magyarországi Bolgárok Egyesülete
Дружество на българите в Унгария
1097 Bp., Vágóhid u. 62. / tel.: 216-6560
Bolgár Országos Önkormányzat
Българско републиканско самоуправление
1093 Budapest, Bajza u. 44. / tel.: 216-4210
Fővárosi Bolgár Önkormányzat
Столично българско самоуправление
1093 Budapest, Bajza u. 44. / tel.: 216-4211
Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola
Българско училище за роден език
1062 Budapest, Bajza u. 44. / tel.: 216-4210
Bolgár Kétnyelvű Nemzetiségi Óvoda
Българска двуезична малцинствена детска градина
1062 Budapest, Bajza u. 44. / tel.: 06 20 250-7339
Bolgár Kulturális, Dokumentációs és Info. Központ
Български културен, документационен и информационен център
1062 Budapest, Bajza u. 44. / tel.: 216-4211
Szent Cirill és Szent Metód Bolgár Pravoszlov Templom / Българска православна църква Св. св. Кирил и Методий
1097 Budapest, Vágóhid u. 15. / tel.: 06-30-496-4997
Bolgár Köztársaság Nagykövetsége
Посолство на Република България в Унгария
1062 Budapest, Andrássy út 115.
tel.: 322-0836, 322-0824
Bolgár Kulturális Intézet
Български културен институт
1061 Budapest, Andrássy út 14. / tel.: 269-4246
Carevec Étterem / Ресторант Царевец
1097 Budapest, Vágóhid u. 62. / tel.: 06-20-417-8576
Hotel Rila / хотел Рила
1097 Budapest, Vágóhid u. 62. / tel.: 216-1621

január • 2013 • Януари

НОВОГОДИШНА ВЕЧЕРИНКА

*Дружеството на българите в Унгария
кани най-любезно Вас и Вашето
семейство*

на новогодишна вечеринка
в Българския културен дом
на
5 януари 2013 г., събота,
от 18.30 часа.

БОГАТА ПРОГРАМА, ТОМБОЛА

Запазване на места: в работно време, лично,
в Дружеството на българите в
Унгария или на телефон 216-6560.

ÚJÉVI BÁL

*A Magyarországi Bolgárok Egyesülete
szeretettel meghívja Önt és kedves
családját a*

2013. január 5-én (szombaton)
18.30 órától tartandó
újévi báljára
a Bolgár Művelődési Házba.

VÁLTOZATOS MŰSOR, TOMBOLA

Asztalfoglalás személyesen a Magyarországi
Bolgárok Egyesületénél
munkaidőben. (tel.: 216-65-60).

БАБИНДЕН

в Българския културен дом

(Будапеща, IX кв., ул. Вагохид №62)

На 20 януари 2013 г. (неделя)
от 15.00 часа ще се състои
традиционният български празник,
посветен на бабите-акушерки,
на майчинството, на живота.

...и тази година: представяне на обичая,
благославяне на новородените,
песни, танци, кулинарна изложба,
богата програма, изненади

BÁBANAP

а Bolgár Művelődési Házban

(Budapest, IX ker., Vágóhíd u. 62)

2013. január 20-án (vasárnap)
15 órától a bábákat és szülésznőket,
az anyaságot és az életet ünnepeljük
a bolgár hagyomány szerint.

...mint minden évben: a hagyomány
bemutatása, az újszülöttek áldása,
dalok, táncok, kulináris kiállítás,
gazdag műsor, meglepetések

E-mail

Българското републиканско самоуправление създаде списък с e-mail адреси, чрез който вече разпратихме информация за някои програми на всички, които са включени в него.

Всеки, който желае да получава известия по e-mail, може да изпрати своя адрес на bolgonk@bul.hu.

Elindult a Bolgár Országos Önkormányzat e-mail levelezőrendszere, amelyen keresztül már több programról tájékoztattuk mindazokat, akik szerepelnek a listánkon.

Kérjük, hogy aki szeretne e-mailben értesítést kapni a rendezvényeinkről, küldje el az e-mail címét a bolgonk@bul.hu címre.

A rendezők a műsorváltozás jogát fenntartják. Az aktuális programról tájékozódjon a www.bolgarok.hu weboldalon
Организаторите си запазват правото за промени в програмата. За актуалните събития можете да се информирате на www.bolgarok.hu

Цена: 150 форинта • Ár: 150 Ft